

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Відокремлений структурний підрозділ
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»
Предметна (циклова) комісія викладачів суспільних дисциплін

ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ (ФІЛОСОФІЯ, РЕЛІГІЄЗНАВСТВО)

*методичні вказівки до організації самостійної роботи
для здобувачів фахової передвищої освіти
спеціальностей:*

012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта,
014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)
ОПС «фаховий молодший бакалавр»

Мукачєво 2024

УДК 101: 377.8 (072)

*Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
(протокол №2 від 19 вересня 2024 р.)*

*Розглянуто та рекомендовано до друку Методичною радою
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного
університету»
(протокол №1 від 29 серпня 2024 р.)*

*Розглянуто та схвалено на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів
суспільних дисциплін ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»
(протокол №1 від 29 серпня 2024 р.)*

Укладач

Дмитро ГРЕГІРЧАК – кандидат політичних наук, завідувач навчально-виробничої практики ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету», викладач суспільних дисциплін, «спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист».

Рецензент

Олександр МАЛЕЦЬ – доктор історичних наук, професор, професор кафедри готельно-ресторанної та музейної справи Мукачівського державного університету.

О 75

Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство): методичні вказівки до організації самостійної роботи для здобувачів фахової передвищої освіти (ОПС «фаховий молодший бакалавр») спеціальностей: 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта, 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) / укладач Д. Грегірчак. Мукачево:МДУ, 2024. 46 с. (1,97 авт. арк.)

Методичні вказівки до організації самостійної роботи складені відповідно до навчальної програми з дисципліни «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)» і призначені для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальностей: 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта, 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) (ОПС «фаховий молодший бакалавр») з метою якісної підготовки різних видів занять, поглибленого вивчення окремих тем або самостійного їх опанування, підготовки до усіх форм контролю.

Зміст

Передмова	4
Методичні вказівки до виконання самостійної роботи	9
Зміст питань за темами дисципліни, що винесені на самостійну роботу	17
Тема №1	17
Тема №2	17
Тема №3	19
Тема №4	19
Тема №5	20
Тема №6	21
Тема №7	22
Тема №8	23
Тема №9	24
Тема №10	25
Тестові завдання для самоконтролю	26
Короткий словник філософських та релігієзнавчих термінів	32
Методичні вказівки щодо написання реферату	35
Методичні вказівки щодо написання есе	36
Методичні вказівки щодо підготовки ММ-презентації	37
Перелік питань до підсумкового контролю з дисципліни	38
Критерії оцінювання	39
Список рекомендованих джерел	42

Передмова

З урахуванням змісту сучасної системи знань та особливостей організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти, навчальна дисципліна «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)» розглядається як важлива складова змісту фахової підготовки майбутніх педагогів і побудована на відповідних теоретичних, науково-методичних та практичних засадах.

Метою навчальної дисципліни є забезпечення засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, ознайомлення з наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм і плюралізм філософського мислення; знайомство здобувачів вищої освіти із існуючими релігійними традиціями світу; розширення їхнього знання щодо основних понять, функцій та структурних елементів релігії як феномену людської історії; вивчення історії розвитку духовних, культових, обрядових та ритуальних практик релігій, умов виникнення основних вчень та формування їхньої регіональної, культурної специфіки.

Завданням навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів фахової передвищої освіти з сучасними проблемами історії філософії та сучасного філософського розуміння дійсності, а також з таким феноменом суспільного життя, яким є релігія.

Програма спрямована на ознайомлення здобувачів фахової передвищої освіти з історичним розвитком філософії, а також головними формами сучасного філософського світорозуміння, що передбачає вивчення основних проблем онтології, гносеології та теорії свідомості, сучасної філософської антропології та соціальної філософії. Разом з тим програмою передбачено вивчення основ філософського розуміння феномену релігії – від розуміння самої суті і змісту релігії та історичних форм її проявів у різних суспільствах на різних етапах їх розвитку, аж до сучасного стану релігійного життя.

В процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі фахової передвищої освіти повинні **знати**:

- функції та методи філософії та релігієзнавства;
- основні етапи розвитку філософської думки;
- головні поняття та категорії філософії, ключові філософські концепції;
- особливості сучасного філософського розуміння дійсності: буття світу, суспільства та людини;
- сутність процесу пізнання та філософське розуміння свідомості;
- основні релігії світу, визначати їхні особливості та спільні риси;
- основні релігійні традиції різних народів світу та сакральних книг різних релігій, здатність співвідносити релігійні та загальнолюдські цінності.

В процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі фахової передвищої освіти повинні **уміти**:

- називати, аналізувати та порівнювати сучасні філософські течії;
- свідомо орієнтуватись в цінностях сучасного людства, грамотно оцінювати і аналізувати ціннісні аспекти розвитку культури сучасної цивілізації;
- використовувати філософські методи пізнання та духовнопрактичні засоби вирішення світоглядних та методологічних проблем людства;
- користуватися науковим понятійним апаратом, будувати судження та робити вірні висновки, аналізувати філософські тексти, наводити приклади та робити порівняння, аналіз та встановлювати зв'язки;
- оперувати набутими філософськими знаннями при виробленні власної світоглядної позиції;
- обґрунтовувати власну думку, спираючись на досягнення світової та вітчизняної філософії;
- вирішувати питання моралі з точки зору різних етичних теорій, здатність пояснення своєї позиції щодо толерантного ставлення до представників різних релігій, народів та культур;
- аналізувати релігійну динаміку суспільства на основі толерантності та законодавчого закріплення свободи совісті.

У результаті вивчення дисципліни у здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності **013 Початкова освіта** будуть сформовані наступні **компетентності**:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК 1. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності, що вимагає застосування положень і методів психолого-педагогічної науки та характеризується певною невизначеністю умов, а також нести відповідальність за результати своєї діяльності в освітньому процесі.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК):

СК3. Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі.

СК14. Здатність до усвідомлення потреби в саморозвитку з метою набуття додаткових професійних компетентностей.

Програмні результати навчання (РН):

РН2. Дотримуватися нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

РН5. Розуміти сутність, принципи, зміст, методи, форми та організацію процесу навчання, виховання і розвитку молодших школярів.

РН8. Забезпечувати підтримку особистісного розвитку дитини в освітньому процесі.

РН15. Розуміти мету, систему цінностей та завдання професійної діяльності вчителя, та усвідомлювати свою роль (місію) як педагога початкової освіти.

У результаті вивчення дисципліни у здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності **012 Дошкільна освіта** будуть сформовані наступні компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК 1. Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність до формування наскрізних умінь у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

СК3. Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку навичок безпечної поведінки в довіллі, навичок орієнтування на сталий розвиток.

СК5. Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним).

СК8. Здатність до навчання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

СК9. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).

СК11. Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально-дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

Програмні результати навчання (РН):

РН6. Формувати моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до морально-етичних норм.

РН10. Організувати умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН17. Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур.

РН20. Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

У результаті вивчення дисципліни у здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності **014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)** будуть сформовані наступні компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК 1. Вміти вирішувати типові спеціалізовані задачі в галузі середньої освіти та педагогіки або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів педагогічних наук та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК):

СК2. Здатність до використання предметних знань в освітньому процесі.

СК3. Здатність до інтеграції предметних знань з різних освітніх галузей.

Програмні результати навчання (РН):

РН1. Здійснювати професійну діяльність державною мовою як усно, так і письмово.

РН6. Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі.

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів освіти (далі – СРЗ) є складовою освітнього процесу і основним засобом опанування навчального матеріалу з дисципліни «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)», в час, вільний від обов’язкових аудиторних занять.

Мета СРЗ – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми; формування у здобувачів фахової передвищої освіти уміння самостійно поповнювати свої знання, вільно орієнтуватися у потоці наукової інформації, активності та самостійності, здатності організовувати та реалізовувати свою діяльність без стороннього керівництва і допомоги.

Завдання СРЗ – вивчення тем, питань, винесених на самостійне опрацювання здобувачами освіти, засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих на аудиторних заняттях знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань із дисципліни, забезпечення підготовки здобувачів освіти до поточних аудиторних занять, контрольного заходу та підсумкового (семестрового) контролю.

Зміст СРЗ визначається програмою навчальної дисципліни «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)», робочою програмою навчальної дисципліни, цими методичними матеріалами та методичними матеріалами (рекомендаціями, вказівками) до семінарських занять з названої дисципліни. СРЗ виконується згідно з методичними вказівками та у відповідності до переліку і завдань до них (табл. 1).

Таблиця 1. Розподіл годин СРЗ за темами

Назви тем	Кількість годин СРЗ		
	012 Дошкільна освіта	013 Початкова освіта	014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)
<i>Тема 1. Вступ до філософії</i> Світогляд. Історичні типи світогляду. Філософія як теоретичне ядро світогляду. Функції філософії	2 (з них 1 год на опрацювання матеріалу лекції / 1 год	2 (з них 1 год на опрацювання матеріалу	2 (з них 1 год на опрацювання матеріалу лекції / 1 год

	– матеріалу, що не читається на лекціях)	лекції / 1 год – матеріалу, що не читається на лекціях)	– матеріалу, що не читається на лекціях
<i>Тема 2. Історичний розвиток світової філософії</i> Філософія Стародавньої Індії та Китаю. Антична філософія. Західноєвропейська філософія епохи Середньовіччя та Відродження. Особливості філософії Нового часу. Німецька класична філософія кінця XVIII – першої половини XIX ст. Некласична західна філософія другої пол. XIX – XX ст.	5 (3/2)	5 (3/2)	6 (4/2)
<i>Тема 3. Філософська думка в Україні</i> Філософія Київської Русі. Українська філософія XIV-XVIII ст. Українська філософія XIX-XXI ст.	3 (2/1)	3 (2/1)	2 (1/1)
<i>Тема 4. Основи проблеми сучасної онтології</i> Філософське розуміння категорії «буття». Просторово-часові характеристики буття.	2 (1/1)	2 (1/1)	2 (1/1)
<i>Тема 5. Проблема свідомості та пізнання в сучасній філософії</i> Сутність та структура свідомості. Пізнання: види, рівні, форми та методи. Проблема істини. Практика як критерії істини.	3 (2/1)	3 (2/1)	2 (1/1)
<i>Тема 6. Соціальна філософія: людина, суспільство, історичний процес</i> Проблема людини у філософії. Сутнісні характеристики людини. Поняття суспільства. Суспільство як система. Структура суспільства. Природа і суспільство : основні аспекти взаємозв'язку. Людина і суспільство: основні аспекти взаємозв'язку. Людина та історія.	3 (2/1)	3 (2/1)	2 (1/1)

Роль особи в історії. Прогрес і періодизація суспільного розвитку. Культура і цивілізація.			
<i>Тема 7. Філософія релігії</i> Сутність поняття «релігія». Філософські концепції походження релігії. Структура релігії. Функції релігії.	2 (1/1)	2 (1/1)	2 (1/1)
<i>Тема 8. Типологізація релігій</i> Первісні релігійні вірування. Національні релігії. Світові релігії. Неорелігії, нетрадиційні релігійні вірування та культури.	4 (2/2)	5 (3/2)	6 (4/2)
<i>Тема 9. Релігія і церква в історичному розвитку та житті України</i> Дохристиянські вірування. Християнська церква на українських землях (православна, католицька, греко-католицька, протестантська). Релігійні вірування етнічних меншин в Україні.	3 (2/1)	4 (2/2)	2 (1/1)
<i>Тема 10. Релігія і сучасне суспільство</i> Сутність та умови забезпечення свободи совісті. Конституційні засади свободи совісті в Україні ті їх реалізація.	3 (2/1)	4 (2/2)	2 (1/1)
Разом годин	30	33	28

З урахуванням змісту, цілей та завдань, що вирішуються у процесі СРЗ з дисципліни «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)» вирізняються три її основних види: 1) СРЗ, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять і вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання; 2) пошуково-аналітична робота; 3) наукова робота.

Таблиця 2. Види СРЗ та форми контролю

Види та форми СРЗ	Форма контролю та звітності
1. Підготовка до поточних аудиторних занять	
1.1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, базових та	1.1. Активна участь у різних видах аудиторних занять

додаткових джерел	
1.2. Вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання	1.2. Перевірка правильності виконаних завдань під час консультацій та аудиторних занять
1.3. Виконання домашніх завдань, написання рефератів, підготовка доповідей	1.3. Перевірка правильності виконання завдань, написання рефератів, заслуховування доповідей
1.4. Виконання та письмове оформлення завдань, тестів	1.4. Перевірка правильності виконання завдань і тестів під час аудиторних занять та консультацій
1.5. Підготовка до семінарських, практичних занять	1.5. Активна участь у семінарських, практичних заняттях
1.6. Підготовка до контрольних заходів (контрольних робіт) та інших форм поточного контролю	1.6. Виконання контрольної роботи, тестування тощо
1.7. Підготовка до підсумкового (семестрового) контролю	1.7. Складання заліку
2. Пошуково-аналітична робота	
2.1. Пошук та огляд інформаційних джерел за заданою проблематикою	2.1. Доповідь за підготовленими матеріалами та їх оцінювання на аудиторних заняттях
2.2. Аналітичний розгляд наукових публікацій	2.2. Доповідь та обговорення результатів виконаної роботи під час аудиторних занять
2.3. Аналіз конкретних практичних ситуацій, підготовка до участі у ділових, кейсових іграх, виконання ситуаційних вправ і т. п.	2.3. Участь у обговореннях, виконання ситуаційних вправ тощо
3. Наукова робота	
3.1. Участь у наукових конференціях, семінарах, круглих столах тощо	3.1. Доповіді на наукових конференціях, семінарах, круглих столах тощо
3.2. Підготовка наукових публікацій (наукових статей, тез тощо)	3.2. Обговорення з викладачем підготовлених матеріалів, подання до друку

Для реалізації СРЗ у процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти виконують завдання різних типів і рівнів складності. Здобувачу пропонуються типи завдань, які передбачають отримання матеріального результату.

Перший рівень СРЗ забезпечує засвоєння предметних знань, основних понять та термінів, видів та способів діяльності, формування навичок, умінь, але не передбачає самостійного застосування набутого.

Другий рівень СРЗ формує певні навички та вміння самостійно застосовувати засвоєні знання для виконання певних завдань:

- виконання вправ, тестів, розв'язання правничих ситуацій за лекційними матеріалами теми;
- підготовка контрольних запитань для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу теми;
- узагальнення теоретичних матеріалів за допомогою опорно-інформаційних схем;
- підготовка письмових робіт аналітичного характеру за тематичними матеріалами (рефератів, роз'яснень, консультацій) тощо.

Третій рівень СРЗ передбачає самостійний інформаційний пошук, прийняття самостійних рішень та творчий рівень застосування набутих знань, навичок, умінь:

- підготовка тез доповіді, написання статей (в тому числі у фахових наукових виданнях) тощо.

У процесі самостійної підготовки до практичних занять здобувачі фахової передвищої освіти повинні опрацювати прослуханий лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати рекомендовані джерела, опрацювати питання, які винесені на самостійне вивчення. Перевірку засвоєння знань здобувачі фахової передвищої освіти здійснюють за допомогою контрольних питань для опрацювання лекційного матеріалу і підготовки до семінарських занять, які охоплюють основні положення, що підлягають засвоєнню здобувачами освіти відповідно до кожної теми дисципліни «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)».

Окрему увагу слід приділити засвоєнню рекомендованих базових та додаткових джерел за кожною темою.

Одним із важливих засобів у засвоєнні знань є написання рефератів. Написання реферату повинне починатись із складання продуманого змісту, який складається зі вступу, 1-2 розділів, які можуть ділитись на підрозділи. У вступі визначається мета і завдання, об'єкт і предмет дослідження, практичне і теоретичне значення теми. В основній частині розкривається зміст досліджуваної проблеми. Робота повинна завершуватись висновками, в яких викладаються основні результати дослідження.

Важливим засобом у засвоєнні знань здобувачами є вирішення ситуаційних завдань, яке повинно носити творчий, аналітичний та самостійний характер з детальним обґрунтуванням рішень.

1. СРЗ, що забезпечує підготовку до аудиторних занять

Самостійна робота здобувача фахової передвищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для

вивчення конкретної навчальної дисципліни, а саме: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, практикумами, методичними вказівками тощо.

Зміст СРЗ з конкретної дисципліни може складатися з таких видів:

- уважне слухання і конспектування лекцій;
- підготовка до аудиторних занять (лекцій, семінарських тощо);
- виконання практичних завдань протягом семестру;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з робочою програмою навчальної дисципліни;
- реферування, анотування рекомендованих джерел інформації;
- формулювання висновків і підсумків;
- відповіді на запитання і самостійне формулювання запитань до навчальної теми;
- заповнення таблиць, креслення структурно-логічних схем;
- складання термінологічних словників, покажчиків, планів;
- підготовка до усіх видів контролю, в тому числі до модульних і комплексних, директорських контрольних робіт.

При планування СРЗ рекомендується користуватись нормами витрат часу (табл.3), які встановлені на основі багаторічного досвіду викладачів з організації самостійної навчальної роботи здобувачів освіти.

Таблиця 3. Рекомендовані норми часу на СРЗ

№ з/п	Вид самостійної роботи	Навантаження, академічних годин
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	0,5 год. год. аудиторних занять
3.	Підготовка до семінарських занять	1 год. аудиторних семінарських занять
4.	Підготовка до контрольних заходів (контрольних робіт, тестування, семестрового контролю)	9 год.
5.	Підготовка і написання рефератів	до 18 год. на реферат
6.	Опрацювання окремих розділів програм, які не викладаються на лекціях	3 год. лекційного матеріалу

Опрацювання лекційного матеріалу. Важливу роль у СРЗ відіграють лекції. Вони слугують тим підґрунтям та інструментом, що спрямовують здобувачів освіти до найраціональнішого вивчення навчальної дисципліни, дають йому знання в обсязі, необхідному для подальшого поглибленого вивчення навчальної дисципліни, роз'яснюють найскладніші поняття та положення навчальної дисципліни. Плідна робота здобувачів освіти на лекціях є запорукою подальшого успішного оволодіння тим

необхідним масивом знань, що сприятиме формуванню із здобувача освіти фахівця з необхідним рівнем знань та навичок. На початку лекції, як правило, викладач оголошує її тему, план проведення та необхідні джерела інформації, на які він також посилається у ході лекції. Тому здобувачі освіти повинні уважно слухати викладача, аналізувати отримувану інформацію, а також конспектувати найважливіші та необхідні масиви інформації. Наприкінці лекції можна поставити викладачеві запитання, отримати роз'яснення незрозумілих положень. Належне ведення конспекту забезпечить збереження необхідної інформації, яку у будь-який час можна буде проаналізувати.

Робота над конспектами лекцій, планами семінарських занять. При підготовці до семінарських занять здобувач освіти уважно читає складений ним конспект лекції та аналізує повторно отримувану інформацію, звіряє наявність викладеного на лекції та законспектованого ним матеріалу із планом семінарського заняття, що знаходиться у навчально-методичному комплексі та методичних матеріалах для семінарських занять із дисципліни. При відсутності у конспекті матеріалу з окремих питань лекції, неповне розкриття того чи іншого питання або винесення їх на самостійне опрацювання чи написання реферату, доповіді зобов'язує здобувача освіти звернутися до рекомендованих джерел.

Самостійне вивчення визначених питань з тем дисципліни. СРЗ включає також самостійне поглиблене вивчення за визначеним переліком питань із тем дисципліни, які виносяться на самостійне вивчення. Здобувачі освіти в процесі такої роботи користуються рекомендованими джерелами. Відповіді на поставлені питання теми повинні бути розширеними, обґрунтованими з посиланням на джерела. Перевірка результатів такої СРЗ (у вигляді письмової роботи чи реферату) здійснюється під час проведення запланованої індивідуально-консультативної роботи викладача зі здобувачами за графіком роботи предметної (циклової) комісії чи індивідуальним графіком, узгодженим між викладачем та здобувачем освіти, та під час окремих аудиторних занять. Під час перевірки результатів СРЗ оцінюється як письмовий результат СРЗ, так і усна доповідь здобувача освіти з визначеної теми. Результатом перевірки повинне стати викладання оцінки відповідно до визначених критеріїв оцінювання.

Підготовка до модульного контролю та інших форм поточного контролю здійснюється здобувачами освіти шляхом написання контрольних робіт, виконання тестових завдань, вивчення матеріалу за переліком питань.

2. Пошуково-аналітична робота

Пошуково-аналітична робота є складовою СРЗ і полягає у проведенні самостійного пошуку джерел інформації з тем навчальної дисципліни «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)», що дозволяє глибше і детальніше опанувати всі питання, визначені програмою навчальної дисципліни.

Пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Робота із каталогами бібліотек. Для належної підготовки фахівця вивчення тієї чи іншої навчальної дисципліни тільки за допомогою конспекту лекцій та навчальних посібників, підручників є недостатнім. Тому здобувачам освіти вкрай необхідно опрацювати першоджерела, наукову і спеціальну літературу. Її перелік, як правило, наводиться у навчально-методичному комплексі навчальної дисципліни.

Для отримання необхідної літератури здобувач освіти зобов'язаний розпочати її пошук у бібліотеці. Якщо у методичному комплексі наводиться список джерел з усіма необхідними реквізитами (автор, назва джерела, місце та рік видання), то необхідно звернутися до алфавітного каталогу бібліотеки та знайти у ньому картку із необхідним джерелом і бібліотечним шифром. Якщо ж здобувач освіти проводить наукове дослідження обраної філософсько-релігійної проблеми, готує наукову доповідь, виступ на конференцію і йому не відомі реквізити джерела або саме джерело, то необхідно звернутися до систематичного бібліотечного каталогу. В цьому випадку завдання здобувача освіти зводиться до пошуку необхідної галузі та в її межах знайти картку з необхідним джерелом та бібліотечним шифром.

В подальшому здобувач освіти повинен оформити за встановленим зразком бібліотечне замовлення на літературу (внести шифр знайденого джерела та усі необхідні реквізити).

Робота із комп'ютерними інформаційними системами. Великий обсяг необхідної навчально-методичної та наукової інформації містить у собі мережа Internet, яка може бути використана здобувачами освіти у підготовці до занять, написанні доповідей, рефератів, курсових робіт та ін.

Активне і раціональне використання засобів технічного забезпечення і новітніх технологій сприятиме ефективній підготовці до навчальних занять, розширенню і поглибленню знань.

3. Наукова робота

Наукова робота здобувачів освіти може здійснюватись за такими напрямками:

- робота у наукових гуртках здобувачів освіти;
- написання наукових доповідей, статей ;
- участь у наукових конференціях, круглих столах, семінарах (з підготовкою наукових доповідей, тез тощо).

Оцінюванню підлягає тільки та наукова робота, яка тісно пов'язана з тематикою навчальної дисципліни.

Зміст питань за темами дисципліни, що винесені на самостійну роботу

Тема 1. Вступ до філософії

Питання до теми для самостійного опрацювання:

1. Функції філософії

Питання для самоконтролю з теми:

1. Що таке світогляд?
2. Чи всі люди мають світогляд?
3. У якій формі людина усвідомлювала навколишній світ і своє власне життя до виникнення філософії?
4. Чи мають місце прояви дофілософського способу мислення зараз у цивілізованому світі, у вашому власному мисленні?
5. Що таке філософський світогляд? Чим відрізняється він від інших історичних типів світогляду?
6. Які історичні передумови появи філософії?
7. Які загрози та ризики може мати філософське знання?
8. Що філософія може дати кожній людині?

Перелік евристичних завдань:

1. Підготувати реферат чи презентацію на одну із тем:
 - ✓ Особливості міфологічного та релігійного світоглядів, їх відмінності від філософського світогляду.
 - ✓ Функцій філософії.
2. Підготувати есе на одну із тем:
 - ✓ Чому потрібно вивчати філософію?
 - ✓ Немає людини, яка була б вільною від філософії

Тема 2. Історичний розвиток світової філософії

Питання до теми для самостійного опрацювання:

1. Некласична західна філософія другої половини XIX – XX ст.

Питання для самоконтролю з теми:

1. Які характерні риси давньоіндійської філософії?
2. В чому відмінність філософських ідей Платона та Аристотеля?

3. Представники скептицизму вважають істинну картину світу недосяжною для розуму людини. Чим можна пояснити таку позицію? Чи згодні ви з нею? Відповідь аргументуйте.
4. У чому, на вашу думку, полягає особливість і важливість античної філософії для світової культури та цивілізації?
5. У чому суть теоцентризму?
6. У чому полягає новизна основних філософських ідей та тенденцій Ренесансу?
7. Яким, згідно з Н. Макіавеллі, повинен бути справжній правитель?
8. Який шлях пізнання Ф. Бекон вважає найбільш ефективним?
9. Які основні складові методу пізнання Декарта?
10. Які, за Т. Гоббсом, вихідні причини виникнення держави?
11. У чому сутність агностицизму Д. Юма?
12. На яких проблемах концентрували увагу мислителі епохи Просвітництва?
13. Поміркуйте над етичним ученням І. Канта. Із чим ви погоджуєтеся, а що заперечуєте?
14. Г. Гегель стверджував: «Усе дійсне є розумним, усе розумне – дійсним». Чи погоджуєтеся ви із цим? Обґрунтуйте відповідь.
15. У чому зміст «антропологічного принципу» у філософії Л. Фейєрбаха?
16. Принципи якої філософської системи вам більш до вподоби: раціоналізму Г. Ф. Г. Гегеля чи ірраціоналізму А. Шопенгауера?
17. У чому виявив себе імморалізм учення Ф. Ніцше?

Перелік евристичних завдань:

1. Підготувати реферат чи презентацію на одну із тем:
 - ✓ Філософія Сократа
 - ✓ Антропоцентричний вимір буття особистості епохи Ренесансу.
 - ✓ Характеристика філософії Нового часу.
 - ✓ Епоха Просвітництва як «царство розуму»
 - ✓ Гносеологічна концепція І. Канта.
 - ✓ «Воля до влади» Ф. Ніцше.
 - ✓ Екзистенціалізм: роздуми про людське буття.
2. Підготувати есе на одну із тем:
 - ✓ Сократ, Платон чи Аристотель, – якого вчителя обрав би я!
 - ✓ «Людина є тим, чим вона хоче бути» (Ж.- П. Сартр)

Рекомендовані джерела інформації: [1-2, 4, 6, 9, 12-15, 17-18, 21, 23-30, 33, 35-38, 40-41, 43, 45, 47, 50-52, 55, 57-58]

Тема 3. Філософська думка в Україні

Питання до теми для самостійного опрацювання:

1. Українська філософія XIX-XXI ст.

Питання для самоконтролю з теми:

1. Яку роль відіграло християнство у становленні філософської самосвідомості в Київській Русі?
2. Кого з представників філософсько-гуманістичної думки українського ренесансу XV - XVII ст. Ви знаєте?
3. Який вплив мала Києво-Могилянська академія на розвиток філософії в Україні?
4. «Світ ловив мене, але не спіймав» – що мав на увазі Г. Сковорода?
5. У чому вбачає Г. Сковорода шляхи досягнення «тиші серця»?
6. Які особливості філософських поглядів Т.Г.Шевченка?
7. Чому філософська концепція П.Юркевича характеризується як «Філософія серця»?
8. У чому погляди П. Юркевича протистоять західноєвропейському раціоналізму?
9. Який вплив мала у творчість українських письменників: І.Франка, М.Драгоманова, Лесі Українки, М.Коцюбинського на розвиток філософської думки в Україні?

Перелік евристичних завдань:

1. Підготувати реферат чи презентацію на одну із тем:
 - ✓ Філософія Київської Русі
 - ✓ «Філософія щастя» Григорія Сковороди
 - ✓ Філософські погляди на людину у творчості Тараса Шевченка
 - ✓ «Філософія серця» Памфіла Юркевича
2. Підготувати есе на одну із тем:
 - ✓ Українське філософське відродження 60-х років XX ст.
 - ✓ Проблеми розвитку сучасної української філософії.

Рекомендовані джерела інформації: [1-4, 7, 9, 12-15, 17-18, 21, 23-27, 36, 42, 46-48, 57-58]

Тема 4. Основи проблеми сучасної онтології

Питання до теми для самостійного опрацювання:

1. Єдність матерії, руху, простору, часу.

Питання для самоконтролю з теми:

1. Що таке онтологія?
2. Коли і чому філософії виникла проблема буття?
3. Які філософські концепції буття вам відомі?
4. Чим відрізняються давньогрецькі концепції буття від концепцій буття у Середні віки
5. Що в епоху Нового часу виходить на перший план у розумінні буття?
6. Як розглядалась проблема буття у філософії ХХ ст.?
7. Що таке субстанція?
8. Чи можна вважати за рух наші думки?
9. Окресліть, якими постають визначення буття у сучасній науці.

Перелік евристичних завдань:

1. Підготувати реферат чи презентацію на одну із тем:
 - ✓ Проблема буття у філософії. Основні теорії буття
 - ✓ Моністичні і плюралістичні концепції буття
2. Підготувати есе на одну із тем:
 - ✓ Як я розумію власне буття?
 - ✓ Розкрийте основні аспекти значення проблеми буття для філософії.

Тема 5. Проблема свідомості та пізнання в сучасній філософії

Питання до теми для самостійного опрацювання:

1. Проблема істини. Практика як критерій істини

Питання для самоконтролю з теми:

1. Яка різниця між істиною та правдою?
2. Які концепції істини ви знаєте? У чому полягає принципова різниця між ними?
3. Які основні принципи сучасної теорії пізнання?
4. У чому полягає гносеологічна інтерпретація «основного питання філософії»?
5. Що таке верифікація? Хто її запропонував і для чого?
6. Що таке суб'єкт, об'єкт, предмет пізнання?
7. Що таке емпіричний і теоретичний рівень наукового пізнання?
8. Яка роль інтуїції в пізнанні?
9. Що таке омана і яка її роль у пізнанні?

10. Яку роль у процесі пізнання відіграє творчість?
11. Як співвідносяться пізнання і практика?
12. Які інтерпретації істини та її критеріїв Вам відомі?

Перелік евристичних завдань:

1. Підготувати реферат чи презентацію на одну із тем:
 - ✓ Роль несвідомих процесів в структурі пізнання.
 - ✓ Сутність та структура пізнавального процесу.
 - ✓ Чуттєвий і раціональний рівні пізнання.
 - ✓ Пізнання та інтуїція.
 - ✓ Основні рівні та методи наукового пізнання.
 - ✓ Поняття істини та критерії істинності.
2. Підготувати есе на одну із тем:
 - ✓ Де проходять межі контролю над свідомістю і тілесністю людини?
 - ✓ Чи існують межі людських знань?

Рекомендовані джерела інформації: [1-2, 4, 9, 12-15, 17-18, 21, 23-27, 36, 47, 54, 56-58]

Тема 6. Соціальна філософія: людина, суспільство й історичний процес

Питання до теми для самостійного опрацювання:

1. Культура і цивілізація як предмет філософського осмислення

Питання для самоконтролю з теми:

1. Чому у філософії немає остаточної відповіді на запитання: «Що таке «людина»?» Як би ви відповіли на це питання? Назвіть суттєві ознаки людини, спираючись на головні антропологічні концепції.
2. Що таке соціальна стратифікація?
3. В чому полягає специфіка політики як форми соціальної діяльності?
4. Що таке політична система?
5. Назвіть основні властивості і функції держави?
6. У чому полягає сенс історії?
7. В чому полягає сутність лінійного і нелінійного підходів до розуміння історії?
8. Поясніть вислів Б. Спінози: «Свобода – це усвідомлена необхідність». Яким є ваше власне розуміння свободи та її меж?
9. Що являє собою історичний процес з точки зору Г. Гегеля?
10. З чим, на думку О. Шпенглера, пов'язаний занепад західного світу?

11. Що спільного, а що відмінного між культурою та цивілізацією?
12. В чому полягають негативні наслідки глобалізації?

Перелік евристичних завдань:

1. Підготувати реферат чи презентацію на одну із тем:
 - ✓ Проблема визначення сутності людського буття
 - ✓ Біологічне та соціальне в людському бутті
 - ✓ Людина як суспільна істота
 - ✓ Суспільство як соціальний феномен
 - ✓ Роль особистості в історії
 - ✓ Сенс і спрямування історичного процесу
 - ✓ Культура і духовний світ людини
2. Підготувати есе на одну із тем:
 - ✓ Переваги та недоліки сучасного інформаційного суспільства.
 - ✓ Проблема справжнього і несправжнього існування людини у сучасному світі

Рекомендовані джерела інформації: [1-2, 4, 9, 12-15, 17-18, 21-27, 31-32, 36, 47, 49, 53, 57-58]

Тема 7. Філософія релігії

Питання до теми для самостійного опрацювання:

1. Функції релігії

Питання для самоконтролю з теми:

1. Коли і як виникає релігія?
2. Коли виникає термін «релігія»?
3. Дайте визначення релігії.
4. У чому полягає відмінність релігії від моралі, політики і права?
5. Що є головною ознакою будь-якої релігії.
6. Які основні елементи релігії ви знаєте?
7. Що таке «релігійний культ»?
8. Назвіть основні функції релігії.
9. Вкажіть теорії походження релігії та визначте своє ставлення до них.
10. Які витоки має мораль? Як співвідносяться мораль і релігія?

Перелік евристичних завдань:

1. Підготувати реферат чи презентацію на одну із тем:
 - ✓ Проблема класифікації релігій.
 - ✓ Закономірності та причини виникнення релігії.

2. Підготувати есе на одну із тем:
 - ✓ Віра в релігії, науці, філософії та у буденному житті.
 - ✓ Богословське і наукове пояснення релігії.

Тема 8. Типологізація релігій

Питання до теми для самостійного опрацювання:

1. Неорелігії, нетрадиційні релігійні вірування та культури

Питання для самоконтролю з теми:

1. Що таке «тотемізм» і як він виникає?
2. Якою є роль вед у формуванні релігійно-філософських вчень Індії?
3. Яка причина виникнення даосизму в Китаї і яка його провідна ідея?
4. Які риси повинна мати благородна людина, згідно з ученням Конфуція?
5. Чим обумовлений успіх вчення Конфуція?
6. В чому виявляється синкретичний характер синтоїзму?
7. Коли і за яких умов виникло юдейське віровчення?
8. Де, коли і через кого людям було дано Десять Заповідей (Декалог)?
9. Якою, за буддистським вченням, є причина страждань людини?
10. Яким є вчення про сансару, карму, нирвану, дхарму у буддизмі?
11. В чому полягає принципова відмінність Старого й Нового Завітів?
12. Що таке протестантизм і як він виникає?
13. В чому відмінність віровчень і культу баптистів, п'ятидесятників, адвентистів і свідків Єгови?
14. Назвіть особливості віровчення ісламу як світової релігії.
15. У чому полягають соціальні причини виникнення неокультів?

Перелік евристичних завдань:

1. Підготувати реферат чи презентацію на одну із тем:
 - ✓ Індуїзм у духовному і політичному житті Індії.
 - ✓ Конфуціанство як духовна основа китайської культури.
 - ✓ Релігійні традиції Японії.
 - ✓ Соціально-історичні та економічні умови виникнення іудаїзму.
 - ✓ Філософські та релігійні засади буддизму
 - ✓ Розколи у християнстві: причини і наслідки.
 - ✓ Свята, звичаї та обряди ісламу.
 - ✓ Нетрадиційні релігії та культу: типологія, специфіка вчення, обряди.
2. Підготувати есе на одну із тем:
 - ✓ Прояви фетишизму в сучасному світі.
 - ✓ Буддизм – релігія чи філософія?

- ✓ У чому полягав новий сенс життя, відкритий християнами?

Рекомендовані джерела інформації: [5, 8, 10-11, 16, 19-20, 57-58]

Тема 9. Релігія і церква в історичному розвитку та житті України

Питання до теми для самостійного опрацювання:

1. Релігійні вірування етнічних меншин в Україні

Питання для самоконтролю з теми:

1. Яким було церковне життя в Україні у XI–XVII ст.?
2. Якими є основні історичні віхи розвитку українського православ'я?
3. Що ви знаєте про історію католицизму в Україні?
4. За яких історичних обставин було утворено уніатську церкву?
5. Як поширювався ранній протестантизм в Україні?
6. Які історизм і географія пізнього протестантизму в Україні?
7. Які основні етапи історії ісламу в Україні?
8. Який народ є носієм ісламу в Україні?
9. Які релігії є традиційними для України?
10. Які причини міжконфесійних конфліктів в сучасній Україні?
11. Які християнські конфесії діють на території України в наші дні?
12. Які з відомих вам неорелігій мають національне коріння в Україні?

Перелік евристичних завдань:

1. Підготувати реферат чи презентацію на одну із тем:
 - ✓ Язичництво на теренах України
 - ✓ Християнство в контексті історії і культури українського народу.
 - ✓ Історія православ'я в Україні.
 - ✓ Іслам: філософія та культ, форми існування в Україні.
 - ✓ Еволюція автокефального руху в Україні.
 - ✓ Греко-католицька церква: історія виникнення, сутність та сучасний стан.
 - ✓ Історія протестантизму в Україні
 - ✓ Діяльність неохристиянських організацій в Україні.
2. Підготувати есе на одну із тем:
 - ✓ Вплив язичництва на формування та самоідентифікацію українців
 - ✓ Основні етапи створення Греко-католицької церкви в Україні.

Рекомендовані джерела інформації: [5, 8, 10-11, 16, 19-20, 39, 44, 57-

Тема 10. Релігія і сучасне суспільство

Питання до теми для самостійного опрацювання:

1. Конституційні засади свободи совісті в Україні та їх реалізація

Питання для самоконтролю з теми:

1. Що таке «свобода совісті»?
2. Якими є правові види взаємовідносин церкви і держави?
3. Назвіть правові аспекти свободи совісті і релігії в Україні.
4. Якими є основні етапи становлення свободи совісті?
5. Назвіть міжнародні правові документи про гарантування свободи релігії.
6. Що таке секуляризація і чим вона спричинена в сучасних умовах?
7. У чому полягають конституційні гарантії світоглядних та конфесійних свобод громадян України?
8. Які закони України регулюють і гарантують свободу совісті, свободу релігії, свободу церкви?

Перелік евристичних завдань:

1. Підготувати реферат чи презентацію на одну із тем:
 - ✓ Історичні корені і суспільна практика релігійного вільнодумства
 - ✓ Основні форми та організації сучасного атеїзму.
 - ✓ Основні моделі державно-церковних відносин.
2. Підготувати есе на одну із тем:
 - ✓ Роздуми про атеїзм.
 - ✓ Взаємодія релігії та політики в сучасному світі

Рекомендовані джерела інформації: [5, 8, 10-11, 16, 19-20, 57-58]

Тестові завдання для самоконтролю

1. Характерними рисами міфологічного світогляду є:
 - A. Антропоморфізм.
 - B. Сенсуалізм.
 - C. Низький рівень абстрагованості.
 - D. Раціоналізм.
2. Що означає термін «філософія»?
 - A. Мудрість
 - B. Любов
 - C. Любов до мудрості
 - D. Знання
3. Яке основне питання філософії?
 - A. Питання про сенс людського буття
 - B. Питання про відношення мислення до буття, духу до природи, ідеального до матеріального
 - C. Проблема загальної структури світу
 - D. Проблема методу наукового пізнання
4. Що є предметом філософії?
 - A. Бог
 - B. Найбільш загальні закони розвитку та їхня дія
 - C. Світ
 - D. Людина
5. Світогляд – це:
 - A. Життєві уявлення про світ
 - B. Система поглядів на об'єктивний світ і місце людини в ньому
 - C. Певні принципи пізнання дійсності
 - D. Ідеали та життєві переконання людини
6. Кому належить висловлювання: «Пізнай самого себе»?
 - A. Платону.
 - B. Арістотелю.
 - C. Сократу.
 - D. Геракліту.
7. Хто із мислителів вважав, що людина є єдиною істотою, яка знає, що вона є?
 - A. Р. Декарт.
 - B. К. Ясперс.
 - C. Б. Франклін.
 - D. К. Маркс.
8. Хто із філософів у своєму есе «Міф про Сізіфа» писав, що питання про те, варте чи не варте життя того, щоб його прожити, є єдиним фундаментальним питанням філософії?

- A. З. Фрейд.
 - B. Е. Фромм.
 - C. А. Камю.
 - D. К. Ясперс.
9. Що на думку І. Канта є нашим внутрішнім суддею?
- A. Духовність.
 - B. Творчість.
 - C. Моральність.
 - D. Совість.
10. Хто із названих мислителів є представником середньовічної філософії?
- A. Арістотель.
 - B. Аверроес.
 - C. Ф. Аквінський.
 - D. І. Кант.
11. Хто з мислителів виділяв «дві натури» існування світу?
- A. П. Куліш.
 - B. М. Драгоманов.
 - C. М. Куліш.
 - D. Г. Сковорода.
12. До українських просвітників належать:
- A. М. Грушевський.
 - B. І. Франко.
 - C. Г. Сковорода.
 - D. Я. Козельський.
13. На які питання спрямована філософська творчість С.Оріховського?
- A. Походження світу і людини.
 - B. Співвідношення Бога і людини.
 - C. Співвідношення Бога і держави.
 - D. Політика і етика.
14. Назвіть перший професійний центр філософії в Україні.
- A. Львівська братська школа.
 - B. Київська братська школа.
 - C. Острозький центр.
 - D. Києво-Могилянська академія.
15. Назвіть представника української філософії «серця»
- A. П. Куліш
 - B. І. Франко
 - C. Т. Шевченко
 - D. П. Юркевич
16. Рух – це властивість світу бути у:
- A. Періодичних змінах.
 - B. Тимчасових змінах.
 - C. Короткоперіодичних змінах.

- D. Постійних змінах.
17. Співіснування і відокремлення речей одна від одної, їх протяжність, порядок розташування однієї стосовно іншої – це:
- A. Рух.
 - B. Час.
 - C. Простір.
 - D. Спокій.
18. Яка із перерахованих форм руху є вищою?
- A. Біологічна.
 - B. Соціальна.
 - C. Фізична.
 - D. Хімічна.
19. Тривалість – це властивість:
- A. Руху.
 - B. Простору.
 - C. Спокою.
 - D. Часу.
20. Буття – це:
- A. Світ, матерія і природа у їх єдності
 - B. Сукупність явищ
 - C. Єдність всіх систем, які існують
 - D. Те, що існує об'єктивно, незалежно від людини
21. Що із переліченого є проявами несвідомого?
- A. Нав'язливі ідеї.
 - B. Знання.
 - C. Поняття.
 - D. Невмотивований страх.
22. Як називається метод пізнання, сутність якого полягає в розчленуванні речей на складові з метою їх вивчення у процесі мислення чи на практиці?
- A. Спостереження.
 - B. Вимірювання.
 - C. Експеримент.
 - D. Аналіз.
23. Як називається відтворення окремих властивостей речей об'єктивного світу, які безпосередньо впливають на органи чуття?
- A. Відчуття.
 - B. Сприйняття.
 - C. Уявлення.
 - D. Поняття.
24. Прихильники, якого напрямку вважали, що єдиним джерелом усіх знань людини є відчуття і сприйняття?
- A. Сенсуалізму.
 - B. Детермінізму.

- С. Раціоналізму.
25. Теоретичний метод пізнання, як рух від окремого, особливого до загального називається:
- А. Дедукція.
 - В. Спостереження.
 - С. Індукція.
 - Д. Синтез.
26. Автором концепції «осьового часу» як початку історії є:
- А. С. Хантінгтон.
 - В. К. Ясперс.
 - С. П. Сорокін.
 - Д. А. Тойнбі.
27. Поняття «культура» в Стародавньому Римі означало:
- А. Обробіток землі, працю землероба.
 - В. Освіченість.
 - С. Вихованість.
 - Д. Засіб удосконалення духовних сил людини.
28. До великих соціальних груп відносять:
- А. Суспільні класи.
 - В. Жителів однієї області.
 - С. Компанію друзів.
 - Д. Сім'ї.
29. Які з названих мислителів відстоювали концепції циклічності соціального життя?
- А. О. Шпенглер.
 - В. Платон.
 - С. А. Тойнбі.
 - Д. П. Сорокін.
 - Е. А.-Ж. Тюрго.
30. Хто із мислителів вважав, що кожний народ у своїй історії проходить стадії аналогічні життю людини – від народження до смерті?
- А. Ф. Енгельс.
 - В. Дж. Віко.
 - С. П. Сорокін.
 - Д. З. Бжезінський.
31. Культ – це:
- А. Частина релігійної свідомості
 - В. Різновид релігійної діяльності
 - С. Міжрелігійні відносини
 - Д. Проповідь своєї віри серед атеїстів
32. Одним з провідних представників біологічного і психологічного підходу до визначення релігії є:
- А. Л. Фейєрбах

- В. М. Вебер
 - С. З. Фрейд
 - Д. П.-А. Гольбах
33. Словесне (вербальне) звертання людини до об'єкта своєї віри:
- А. Жертвоприношення
 - В. Закят
 - С. Молитва
 - Д. Пранаяма
34. Догмат – це:
- А. Сукупність обрядів
 - В. Основне положення віровчення
 - С. Релігійний напрям
 - Д. Форма первісних вірувань
35. Яка із складових частин релігії є основоположною:
- А. Віровчення
 - В. Віра
 - С. Культ
 - Д. Організація.
36. Священими книгами ісламу є:
- А. Коран.
 - В. Бхагават-гіта.
 - С. Сунна.
 - Д. Трипітака.
37. Назвіть основні напрямки християнства:
- А. Православ'я.
 - В. Католицизм.
 - С. Іудаїзм.
 - Д. Протестантизм.
38. Які з перерахованих релігій відносять до національних?
- А. Буддизм.
 - В. Даосизм.
 - С. Синтоїзм.
 - Д. Конфуціанство.
39. Назвіть основні світові релігії:
- А. Християнство.
 - В. Іслам.
 - С. Буддизм.
 - Д. Конфуціанство.
40. Сансара – це:
- А. Вчення про перевтілення душ.
 - В. Закон відплати.
 - С. Заглиблення в нірвану.
 - Д. Наближення до смерті.

41. Коли утворилася УПЦ-КП?
А. 1990 р.
В. 1992 р.
С. 1993 р.
42. Виберіть конфесію, традиційну для України:
А. Свідки Єгови
В. Православна Церква
С. Рух Харе Крішна
D. Церква Ісуса Христа святих останніх днів (мормони)
43. Хто став першим Патріархом відновленої УАПЦ?
А. Філарет (Денисенко)
В. Володимир (Романюк)
С. Мстислав (Скрипник)
44. Коли Іларіон став Київським митрополитом?
А. 1050 р.
В. 1051 р.
С. 1054 р.
45. Брестська церковна унія була укладена в:
А. 1696 р.
В. 1596 р.
С. 1569 р.
D. 1689 р.
46. Що таке свобода совісті?
А. Це свобода віросповідання
В. Це свобода від переслідувань
С. Це свобода від моральної відповідальності
D. Все вищеперелічене.
47. Церква в Україні згідно із законодавством:
А. Відокремлена від держави
В. Є державною
С. Підтримується державою
D. Контролюється державою.
48. Одними із перших захисників свободи совісті були:
А. Вольтер
В. Гольбах
С. Т. Аквінський
D. Аврелій Августин
49. Якою статтею Конституції України закріплюється відокремлення церкви від держави?
А. Стаття 10
В. Стаття 35
С. Стаття 20

50. Який міжнародний акт підтверджує визнання права людини на віросповідання:

- A. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права
- B. Статут ООН
- C. Конвенція ООН проти корупції
- D. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права

Короткий словник філософських та релігійознавчих термінів

Автокефалія - повне самоврядування церкви, її незалежність від інших єдиновірних церков.

Агностицизм – філософське вчення, що заперечує можливість достовірного пізнання сутності дійсності, істини, абсолютизуючи відносний характер людського пізнання.

Анімізм – віра в існування самостійної духовної сутності (сили чи істоти), здатної вселятися в людину, тварину, рослину (тобто у щось живе) чи полишати їх.

Архе – у давньогрецькій філософії – універсальний початок усього суцього.

Аскетизм - моральне вчення, яке пропагує крайнє обмеження потреб людини, відмову від життєвих благ.

Брахман – у давньоіндійських уявленнях про світ єдиний духовно-інтелектуальний початок світу.

Буття – це філософське поняття, що концептуалізує наявність пред-метів та явищ (самих собою або у свідомості), а не їхній змістовий аспект; синонім поняття «суще».

Гедонізм – це етичний напрям, що розглядає чуттєву радість, задоволення, насолоду як мотив, мету або доказ моральної поведінки.

Гіпотеза – положення, висунуте як попереднє, умовне пояснення чого-небудь, засноване на ймовірності; припущення про існування деякого явища; догадка.

Гуманізм – історично плинна система поглядів, що визнає цінність людини як особи, її право на свободу, щастя, розвиток і вияв своїх здібностей.

Дао – вихідне поняття філософії даосизму і дуже важливе для духовної культури Китаю, яке означало «шлях» природи, її закономірність, в етиці – смисл життєвого шляху людини, етичну норму, в логіці – підставу, засновок, аргумент.

Деїзм – принцип філософських вчень, які, визнаючи Бога першопричиною світу, заперечували його втручання в явища природи та в хід суспільних подій.

Діалектика – учення про найзагальніші універсальні закони розвитку як саморозвитку, витоком якого є суперечність.

Дхарма – релігійно-філософська категорія «універсального Закону» або «правила» в індуїзмі та буддизмі.

Екзистенція – це поняття, яке тлумачать як людське «Я» в контексті існування особистості.

Есхатологія – це розділ теології та філософії, що становить систему поглядів і вірувань про кінець світу, а та-кож про долю людства та Всесвіту після нього.

Ідеалізм – це загальне позначення філософських учень, які стверджують, що свідомість, мислення, психічне, духовне є первинним, а матерія, природа, фізичне – вторинним.

Імам – духовний керівник; голова мусульманської громади; керівник колективної молитви у мечеті.

Ірраціоналізм – вчення, згідно з яким основою світу є щось нерозумне (воля, інстинкт), а джерелом пізнання - інтуїція, почуття.

Карма – особлива містична сила, автоматичний „закон відплати", відповідно до якого вчинки людини в реальному житті зумовлюють її нинішню долю і наступний стан її душі.

Креаціонізм – це віра в те, що світ, людина та різні форми життя на Землі створені вищою, надприродною силою.

Конфесія – релігійне об'єднання, що має своє віровчення, культ і організацію.

Матеріалізм – це один з основних напрямів філософії, який у вирішенні основного питання філософії стверджує, що буття, природа, матеріальне є первинним, а дух, свідомість, ідеальне – вторинним.

Метафізика – це вчення про перші незмінні сутності, засади всього сущого, які недоступні досвідному знанню, а відкриваються лише розумові або інтуїції.

Молитва – вербальне звернення людини до об'єкта своєї віри (Бога, святих тощо) із проханням усіляких благ, заступництва, відвернення зла; суттєвий елемент культу розвинутих релігій.

Монотеїзм – форма вірувань і культу, що полягає у поклонінні єдиному Богу.

Намаз - мусульманська канонічна молитва, яку виконують п'ять разів на день.

Нірвана – психологічний стан завершеності внутрішнього буття перед лицем буття зовнішнього, абсолютна відсутність бажань.

Одкровення – термін, яким в іудеїв, християн, мусульман позначається все те, що сам Бог відкрив людям про себе і про істинну віру в нього, тобто саморозкриття Бога.

Ортодоксія – неухильне дотримання традиційного вчення церкви.

Пантеїзм – філософсько-релігійне вчення, за яким Бог є безособовим началом, розлитим по всій природі, тотожним з нею або з її субстанцією.

Пастор – служитель церкви у протестантських течіях.

Патріарх - найвищий духовний сан, глава церкви.

Політеїзм – уявлення про існування кількох або багатьох богів та поклоніння їм.

Прозелітизм – намагання навернути у свою релігію послідовників інших вірувань.

Протестантизм – третій, поряд із православ'ям і католицизмом, напрям у християнстві, виникнення якого пов'язано з Реформацією.

Рабин - священнослужитель в іудаїзмі; авторитет у витлумаченні приписів та заборон для членів іудейської громади.

Раціоналізм – філософський напрям, прибічники якого визнають розум основою пізнання і поведінки людей.

Рефлексія – унікальна здатність людської свідомості у процесі сприйняття дійсності сприймати і себе саму.

Ритуал – сукупність і порядок обрядових дій, церемоній релігійного культу.

Сакральне наділене Божою благодаттю, релігійно санкціоноване.

Сансара - уявлення про єдиний ланцюг переходів душі з однієї оболонки в іншу.

Секта – релігійне об'єднання, що відокремилася від панівного в країні релігійного напрямку і конфліктує з ним.

Секуляризм – атеїстичне відвернення від релігії як такої в суспільстві, сім'ї, політиці тощо

Сенсуалізм – філософське вчення, прибічники якого визнають відчуття єдиним джерелом і головною формою достовірного пізнання.

Синагога – молитовний будинок в іудаїзмі.

Субстанція – вічна, незмінна першооснова всього сущого, його об'єднуюче начало.

Теократія – форма державного правління, за якої політична влада належить главі церкви, духовенству.

Трипітака – Святе Письмо буддистів, в якому викладено одкровення Будди.

Феномен – явище, за яким приховується певна закономірність, сутність.

Храм – сакральна споруда для відправлення культу (у християн- собор, церква, костіол, кірха; в ісламі - мечеть; в іудаїзмі - синагога).

Церква – релігійна організація зі складними, централізованими та ієрархізованими стосунками між священниками і віруючими, що виробляє, зберігає, передає релігійну інформацію, організовує та координує релігійну діяльність і контролює поведінку віруючих.

Шаріат - комплекс юридичних норм, принципів та вчинків мусульманина, дотримання яких вважається угодним Аллаху та таким, що приводить віруючих у рай.

Яхве (Ягве, Єгова) – верховний Бог в іудаїзмі.

Методичні вказівки щодо написання реферату

Підготовка написання здобувачами освіти рефератів як одного із видів науково-дослідної роботи є важливою складовою частиною освітнього процесу.

Під час написання освіти рефератів здобувачі освіти мають оволодівати методологією та методикою наукового дослідження, осмислено й критично сприймати рекомендовані джерела інформації, навчитися працювати з бібліографією, а також чітко, переконливо, логічно та стилістично правильно викладати свої думки.

Етапи написання реферату:

1. Вибір теми реферату.
2. Ознайомлення з рекомендованими джерелами інформації
3. Підбірка джерел інформації
4. Складання плану реферату
5. Підготовка тексту реферату

Реферат повинен містити титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел.

Вступ як складова реферату не потребує, великої кількості розмірковувань і великого обсягу. Форма його довільна, але в ньому мають обов'язково бути відображені такі питання: обґрунтування вибору теми, оцінка її з точки зору актуальності, визначення її місця в існуючій філософській проблематиці, оцінка ступеня і характеру розробки теми, зміст філософської проблематики, яку автор вбачає в цій темі, формулювання мети і завдань філософського дослідження в рефераті. Це треба робити чітко і логічно, щоб обсяг вступу не перевищував 15 % від обсягу роботи.

Основна частина як складова реферату немає особливих регламентацій. Вона повинна являти собою самостійно виконане дослідження з проблеми. Слід використовувати цитати як для підтвердження, так і для спростування. Цитований матеріал в основній частині, незалежно від форми цитування – дослівного (в лапках), світоглядно-змістового (своїми словами з зазначенням авторства матеріалу, який використовується), не повинен перевершувати 30 % реферату.

Висновки – це підсумок реферату. Тут потрібна чіткість, точність, лаконічність. Формуються основні висновки із всього сказаного, вказуються питання, які вдалося висвітлити повно, та ті, які потребують подальшої роботи. Жодних цитат, припущень, розмірковувань. Конкретні висновки можна нумерувати.

Список використаних джерел друкується на окремій сторінці в кінці реферату й повинен налічувати не менш ніж 15 джерел. Список повинен включати в себе наукові праці та публікації з теми як у вітчизняних, так і в зарубіжних джерелах, що видані в останні 5–10 років. Обов'язковим є

використання наукових філософських видань. Список використаних джерел необхідно оформляти відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015.

При підготовці реферату важливо дотримуватись політики доброчесності. Визначення термінів в рефераті мають обов'язково містити посилання на джерела, звідки вони взяті. На цифрові, графічні та інші матеріали, запозичення з книг, журналів, електронних джерел також обов'язково давати посилання.

Реферат має бути надрукований на сторінках паперу формату А4 українською мовою. Параметри шрифту - Times New Roman, 14. Відстань між рядками – полуторний інтервал. Оформлення полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхній і нижній – по 20 мм. Орієнтовний обсяг реферату має бути в межах 10 сторінок, залежно від обраної теми.

Методичні вказівки щодо написання есе

Есе – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу. Вимоги до есе:

1. Обсяг – 1 – 2 сторінки тексту (120-200 слів).
2. Есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка.
3. Кожен абзац есе розкриває одну думку.
4. Необхідно писати стисло і ясно. Есе не повинно містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора.
5. Есе має відрізнятися чіткою композиційною побудовою, бути логічним за структурою. В есе, як і в будь-якому творі, повинна простежуватися внутрішня логіка, що визначається, з одного боку, авторським підходом до обговорюваного питання, а з іншого – самим питанням. Необхідно уникати різких стрибків від однієї ідеї до іншої, думка має розкриватися послідовно.
6. Есе повинно засвідчити, що його автор знає й осмислено застосовує теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї.
7. Есе має містити переконливе аргументування порушеної проблеми.

Есе складається з таких частин : вступ, основна частина, висновок. Вступ – обґрунтування вибору теми есе. Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій. Висновок підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.

Методичні вказівки щодо підготовки ММ-презентацій

Мультимедійна презентація – інструмент, що дозволяє передавати інформацію у візуалізованому, схематичному вигляді, що підвищує її цінність.

Загальні вимоги :

- Наявність титульного слайду, створеного на основі затвердженого корпоративного шаблону.
- Наявність окремих слайдів для переходу до певного розділу виступу
- Дотримання єдиного стилю оформлення усіх слайдів.
- Дотримання прийнятих правил орфографії, пунктуації, скорочень і правил оформлення тексту (відсутність точки в заголовках і т.д.).
- Перелік використаних джерел (на останньому слайді).

Вимоги до дизайну:

- Використання не більше трьох кольорів на одному слайді (один для фону, другий для заголовків, третій для тексту).
- При виборі кольору тексту та заливки діаграм дотримуватись правила 3-х кольорів – використовувати три основні кольори та їх відтінки.
- Уникати зміни фону слайдів

Вимоги до вмісту слайдів:

- На слайді бажано подавати: одне ключове поняття (7-8 рядків тексту, одну схему)
- Зміст презентації має відповідати дидактичним цілям та завданням
- Розташування інформації на слайді – переважно горизонтальне, зверху вниз по головній діагоналі; найбільш важлива інформація має розташовуватися в центрі екрану; якщо на слайді картинка – напис розміщується під нею

Вимоги до тексту:

- Стислість і лаконічність викладу, максимальна інформативність тексту.
- Для подання текстового матеріалу використовувати шрифт з розміром – 20 пт, мінімально і лише у виключних випадках – 14 пт.
- Використовувати шрифти без зарубок і не більше 1-2-х варіантів шрифтів.
- Форматувати текст по ширині, не допускати «рваних» країв тексту

Перелік питань до підсумкового контролю з дисципліни

1. Дайте характеристику історичним типам світогляду.
2. Розкрийте головні особливості філософського світогляду.
3. Дайте загальну характеристику функціям філософії.
4. Охарактеризуйте релігійно-філософські рухи Стародавньої Індії
5. Дайте характеристику філософії Стародавнього Китаю
6. Дайте загальну характеристику філософії Античності.
7. Дайте загальну характеристику Середньовічної філософії.
8. Охарактеризуйте особливості філософії епохи Відродження.
9. Дайте загальну характеристику філософії Нового часу.
10. Розкрийте зміст філософських ідей епохи Просвітництва.
11. Розкрийте зміст філософських ідей І.Канта
12. Розкрийте зміст філософських ідей Г.Ф.Гегеля.
13. Охарактеризуйте зміст філософських ідей Л. Фейєрбаха
14. Дайте характеристику філософії марксизму
15. Охарактеризуйте ідеї представників філософії екзистенціалізму.
16. Охарактеризуйте філософські ідеї фрейдизму та неофрейдизму.
17. Охарактеризуйте філософські ідеї позитивізму та прагматизму
18. Дайте характеристику української філософії Київської Русі
19. Дайте характеристику української філософії XIV-XVIII ст.
20. Дайте характеристику української філософії XIX-XX ст.
21. Поясніть зміст категорії буття в сучасній філософії.
22. Розкрийте зміст просторово-часових характеристик буття
23. Охарактеризуйте особливості, структуру та функції свідомості
24. Охарактеризуйте процес пізнання: головні рівні, види, форми
25. Розкрийте зміст поняття істини в пізнанні
26. Дайте характеристику суспільству та його структури.
27. Охарактеризуйте взаємозв'язок людини і суспільства
28. Дайте характеристику ролі особистості в історії
29. Охарактеризуйте концепції періодизації суспільного розвитку
30. Охарактеризуйте аспекти взаємозв'язку культури і цивілізації
31. Охарактеризуйте релігію як соціальне явище
32. Розкрийте філософські концепції природи релігії
33. Дайте характеристику структури релігії.
34. Охарактеризуйте функції релігії в житті суспільства.
35. Дайте характеристику первісних релігійних вірувань.
36. Дайте характеристику конфуціанству як національній релігії Китаю
37. Охарактеризуйте синтоїзм як національну релігію Японії
38. Охарактеризуйте іудаїзм як національну релігію
39. Розкрийте зміст буддизму як світової релігії.

40. Дайте характеристику християнському віровченню.
41. Охарактеризуйте особливості віровчення і культу православ'я
42. Охарактеризуйте особливості віровчення і культу католицизму
43. Розкрийте зміст основних положень віровчення протестантизму
44. Охарактеризуйте особливості віровчення і культу ісламу.
45. Дайте характеристику неорелігіям, нетрадиційним релігійним віруванням та культурам
46. Охарактеризуйте дохристиянські вірування в Україні
47. Дайте загальну характеристику християнській церкві на українських землях
48. Охарактеризуйте релігійні вірування етнічних меншин в Україні
49. Розкрийте сутність та умови забезпечення свободи совісті
50. Охарактеризуйте законодавче забезпечення свободи совісті та віросповідання в Україні.

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання доповіді:

Оцінка «відмінно» – повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в програмовому матеріалі, що вивчаються; правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння здобувачем освіти матеріалу, що ним викладається.

Оцінка «добре» – здобувач освіти дає правильний, повний виклад змісту матеріалу, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в програмовому матеріалі, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, здобувач освіти припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

Оцінка «задовільно» – здобувач освіти виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; здобувач освіти виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; викладає матеріал не достатньо логічно й послідовно.

Оцінка «незадовільно» – здобувач освіти припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці

на них викладача; виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання виконання письмових завдань:

Оцінка «відмінно» – повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; граматична та стилістична грамотність письмової роботи.

Оцінка «добре» – здобувач освіти при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу припускає у відповіді неточності,; недостатньо вичерпні відповіді та недостатнє розуміння філософсько-релігійних явищ і процесів, недостатня граматична та стилістична грамотність письмової роботи.

Оцінка «задовільно»– здобувач освіти виявляє незнання значної частини навчального матеріалу; викладає матеріал не достатньо логічно й послідовно.

Оцінка «незадовільно»– здобувач освіти припускається грубих помилок при викладі матеріалу; виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу

Критерії оцінювання реферату:

Оцінка «відмінно» – реферат написано самостійно, формальні вимоги до реферату виконано, проблему повністю розкрито, висновки містять наукові пропозиції. Для написання реферату здобувач освіти використав не тільки підручники, а і першоджерела.

Оцінка «добре» – реферат написано самостійно, всі вимоги до реферату виконані, проблема розкрита; однак наявні деякі граматичні помилки.

Оцінка «задовільно» – реферат написано самостійно, але не всіх вимог дотримано, розкриття проблеми неповне; наявні граматичні помилки.

Оцінка «незадовільно» – реферат написано не самостійно, вимог не дотримано, проблему не розкрито; наявні граматичні помилки.

Критерії оцінювання есе:

Оцінка «відмінно» – здобувач освіти самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою есе; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.

Оцінка «добре» – здобувач освіти самостійно будує достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що

відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований; висновок відповідає запропонованій темі.

Оцінка «задовільно» – за обсягом есе здобувача освіти наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; наведено один аргумент; приклад непереконливий; висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом

Оцінка «незадовільно» – тесту есе здобувача освіти бракує зв'язності й цілісності, Урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу.

Критерії оцінювання презентації:

Основні критерії оцінювання презентації:

- відповідності змісту презентації темі;
- ясне і логічне представлення теми;
- повнота розкриття теми;
- дотриманні всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічного стандарту.

Оцінка «відмінно» – дотримання всіх вимог щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

Оцінка «добре» – незначні недоліки у виконанні презентації та її оформленні.

Оцінка «задовільно» – суттєві недоліки у виконанні презентації, окремі недоліки при її оформленні.

Оцінка «незадовільно» – повна невідповідність вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

Критерії оцінювання тестових завдань:

Здобувачем освіти надані правильні відповіді на: менш, ніж 40% тестових завдань – оцінка «незадовільно»; 40–60% тестових завдань – оцінка «задовільно»; 70–80% тестових завдань – оцінка «добре»; 90-100% тестових завдань – оцінка «відмінно».

Список рекомендованих джерел

Базові

1. Бичко І., Бичко А., Табачковський В., Ярошовець В. Філософія: навч. посіб. Київ : Центр навч.літ-ри, 2019. 648 с.
2. Буслинський В. А., Скрипка П. І. Основи філософських знань : підручник. Львів : Новий світ 2000, 2004. 352 с.
3. Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії : підручник. Київ : Либідь, 2004. 488 с.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : навч. посіб. для підгот. до заліку та іспиту. Харків : Право, 2021. 136 с.
5. Докаш В. І., Москевич О. Л., Релігієзнавство : навч. посіб. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2020. 175 с.
6. Історія філософії : підручник / В. Г. Кремень та ін. Харків : Прапор, 2003. 768 с.
7. Історія української філософії : підручник / С. В. Бондар та ін. Київ: Академвидав, 2008. 624 с.
8. Кислюк К. В., Кучер О. М. Релігієзнавство : підручник. Київ : Кондор, 2007. 636 с.
9. Кремень В.Г., Льїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник. Київ: Книга, 2005. 528 с.
10. Кучера Т. М. Релігієзнавство: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2016. 95 с.
11. Лубський В. І., Лубська М. В. Історія релігій : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 696 с.
12. Основи філософських знань: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: підручник / В. Лозовий та ін. Київ : Центр навч.літ-ри, 2020. 1028 с.
13. Основи філософських знань: підручник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» / В.А. Буслинський, П.І. Скрипка. Львів: Новий Світ-2000, 2020. 352 с.
14. Петрушенко В.Л. Основи філософських знань: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Львів: Новий Світ-2000, 2020. 296 с.
15. Петрушенко В. Л. Філософія: курс лекцій : навч. посіб. Львів: Новий світ-2000, 2007. 506 с.
16. Петрушенко В.Л. Філософія релігії: навч. посіб. Львів : Град Лева, 2023. 375 с.
17. Подольська Є.А. Філософія: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 704 с.
18. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л.А. Філософія: підручник. Київ: Академвидав, 2019. 592 с.

19. Релігієзнавство: навч. посіб. / А. М. Колодний та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 272 с.
20. Релігієзнавство : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко та ін. Львів : Новий світ-2000, 2004. 328 с.
21. Рижак Л. Філософія: підручник. 2-ге вид., перероб., допов. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 648 с.
22. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. Соціальна філософія: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
23. Філософія: підручник / В.С. Бліхар та ін. 2-ге вид., перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
24. Філософія: навч. посіб. / О. П. Тімченко та ін. Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2022. 255 с.
25. Шарко О. В. Філософія. Практикум : навч. посіб. Київ : Вид-во КиМУ, 2024. 175 с.
26. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: підручник. Львів: Місіонер, 2020. 786 с.
27. Шукалович А. М. Філософія: навч.-метод. посіб. Львів : Растр-7, 2022. 192 с.

Допоміжні

28. Аврелій Марк. Наодинці з собою. Львів: Апріорі, 2022. 184 с.
29. Аристотель. Метафізика (Філософія). Київ.: Темпора, 2022. 848 с.
30. Боецій. Розрада від філософії. Київ: Аріорі, 2020. 208 с.
31. Вільчинський Ю.М. Філософія історії: теорія взаємопроникнення часу і вічності: лекції. Київ: Поліграфкнига, 2019. 360 с.
32. Габріелян О. А., Кальной І.І. Цветков, О. П. Філософія історії: підручник. Київ: Академвидав, 2020. 213 с.
33. Гоголь В. Антропологічне вчення святого Августина. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2021. Вип. 37. С. 19-26
34. Гусев В. І. Метафізика: проблеми, принципи, поняття : Лекційний курс : навч. посіб. Київ: Вид-во «Каравела», 2023. 332 с.
35. Історія філософії. Античність та Середньовіччя / за ред. Умберто Еко та Рікардо Федрігі; пер. з італ. О. В. Сминтини та ін.. Харків : Фоліо, 2021. 554 с.
36. Касьян В. І. Філософія : відповіді на питання екзаменац. білетів: навч. посіб. Київ : Знання, 2022. 347 с.
37. Кірюхін Д. Англо-американська політична філософія у ХХ столітті. *Філософська думка*. 2020. № 3. С. 29-37.
38. Кирилюк Ф. М. «Realpolitik» – основа формування класичного макіавеллізму. *Politology bulletin*. 2021. Iss. 87. С. 55-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pv_2021_87_6
39. Коваль І. В., Кисляк Л. Н. Отримання томосу на автокефалію православної церкви як вагомий аспект зміцнення соборності та

- незалежності української держави. *Гілея: науковий вісник*. 2019. Вип. 141 (3). С. 28-33.
40. Лок Джон. Два трактати про управління. Київ: Наш Формат, 2020. 312 с.
41. Макіавеллі Н. Державотворець. Про військове мистецтво. Київ: Арій, 2020. 408 с.
42. Масюк О. Аксіологічний вимір концепту душі у філософських працях Памфіла Юркевича. *Humanitarian vision*. 2021. Vol. 7, Num. 2. С. 35-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2021_7_2_8
43. Николаєва І. Філософія екзистенціалізму як найбільш особистісно орієнтована течія ХХ століття. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2020. Вип. 29. С. 120-125.
44. Палінчак М. М., Капітан, Л. І., Мегела Р. Р., Пупена В. В. Історичні та канонічні аспекти отримання Томосу в Україні. *Регіональні студії*. 2020. № 21. С. 82-88.
45. Платон. Держава. Львів: Апріорі, 2021. 464с.
46. Пономаренко В. В. Філософсько-педагогічні погляди М.П. Драгоманова «Перспективи». *Соціально-політичний журнал*. 2021. № 2. С. 114-120.
47. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу: навч. посіб. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 639 с.
48. Солдатенко В. М. Грушевський і концепція української соборності (1917–1918 рр.). *Політичні дослідження*. 2022. № 1. С. 7-33.
49. Соціальна філософія. Хрестоматія : навч. посіб. / упоряд.: М. Голянич, Ю. Москаленко. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2019. 351 с.
50. Філософія: хрестоматія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т. / за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. І. С. Добронравової. Київ: ВПЦ «Київський університет». Т. 1: Філософська пропедевтика. 2020. 847 с.
51. Філософія ХХ-ХХІ століть: імена: біограф. словник / уклад. Ю. В. Омельченко. Київ: Фенікс, 2021. 211 с.
52. Фройд З. Вступ до психоаналізу. Нові висновки. Київ: Навчальна книга-Богдан, 2021. 552 с.
53. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології: навч. посібник зі словником. Київ: ЦУЛ, 2020. 393 с.
54. Чекаль Л. А. Свідомість та самосвідомість у психоаналітичному, феноменологічному та екзистенційному дискурсі. *Humanitarian studios: pedagogics, psychology, philosophy* . 2020. Vol. 11, no. 4. С. 130-137

55. Шамсутдинова-Лебедюк Т. Середньовічна ісламська філософія. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філософія.* 2021. Вип. 22. С. 19-24.
56. La Place, Pierre de. (2021). *The RightUse of Moral Philosophy.* Translated by Albert Gootjes. Grand Rapids: CLP Academic.
Інформаційні ресурси мережі Інтернет
57. Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України. URL: <http://www.filosof.com.ua>
58. Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Навчально-методичне видання

ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ (ФІЛОСОФІЯ, РЕЛІГІЄЗНАВСТВО)

методичні вказівки до організації самостійної роботи
для здобувачів фахової передвищої освіти
спеціальностей:

012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта,
014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)
ОПС «фаховий молодший бакалавр»

Укладач
Дмитро ГРЕГІРЧАК

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 6984 від 20.11.2019 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачєво, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>